

A man in a bright yellow jacket and dark turtleneck stands on a wooden balcony with ornate balustrades. The background features a large, light-colored relief sculpture on the wall and a white door. The scene is lit with warm, ambient light.

**Het Jaar Verslagen
doet niet aan
*naming and shaming***

Ruud Vergoossen, hoogleraar externe verslaggeving aan Nyenrode Business Universiteit en de Universiteit Maastricht, nam na vijftwintig jaar afscheid als redactievoorzitter van Het Jaar Verslagen, het jaarlijkse jaarverslagenonderzoek van de NBA. "Ik zal de discussies missen."

TEKST PETER STEEMAN BEELD MARJA BROUWER

Ook de presentatie van de vijftwintigste editie van Het Jaar Verslagen, op 15 december 2020, was noodgedwongen online, net als zoveel andere evenementen momenteel. Ruud Vergoossen reikte het eerste exemplaar 'virtueel' uit aan AFM-bestuurder Hanzo van Beusekom. Vergoossen blikt terug op de reeks.

Hoe kwam het jaarlijkse onderzoek op je pad?

"Ik was in maart 1996 net begonnen bij het NIVRA. We hadden het idee periodiek jaarverslagen te onderzoeken. Dat werd al gedaan, maar niet regelmatig. Er was ook een jaarlijks onderzoek van de Erasmusuniversiteit. Die twee initiatieven hebben we gecombineerd en nieuw leven ingeblazen. De focus lag in de beginjaren vooral op de interpretatie en toepassing van IFRS. Die was toen nog niet verplicht. Later zijn we ons breder gaan oriënteren. We kijken nu ook naar buitenlandse beursfondsen, bedrijven die niet zijn onderworpen aan IFRS, organisaties zonder winstoogmerk en bijzondere bedrijfstukken. Het doel van Het Jaar Verslagen is nog steeds hetzelfde: verslag doen van de kwaliteit van de jaarverslaggeving. Hoe kan je de regels het beste toepassen? We zoeken met opzet *best* en *good practices* en geen *bad practices*. We doen niet aan *naming and shaming*. Als je zegt dat een bedrijf het verkeerd doet, vel je impliciet ook een oordeel over de accountant die de jaarrekening controleert. Dat vergt een veel diepgravender onderzoek, waarbij ook die collega-accountant moet worden gehoord. Anders ga je in tegen de beroepsregels."

Jaarverslagen worden steeds dikker en complexer. Gaat dat niet ten koste van hun relevantie als informatiebron?

"Ze zijn inderdaad complex. De bestuursvoorzitter van Unilever zei twintig jaar geleden al dat hij zijn eigen jaarrekening nog maar half begreep. Zolang je maar een goede cfo hebt, denk ik dan. Je kan natuurlijk een publieksvriendelijker jaarverslag maken, maar de wereld is nu eenmaal complex. Toen ik eind jaren tachtig voor mijn promotieonderzoek jaarverslagen opvroeg waren dat compacte boekjes. De bestuurdersbeloning was bijvoorbeeld een kleine alinea in het jaarverslag van een beursfonds. Vandaag de dag zijn remuneratierapporten een boekwerk op zich. Van iedere bestuurder wordt precies uit de doeken gedaan wat zijn beloning is. De verslaggeving wordt niet alleen steeds dieper, maar ook steeds breder. Er is meer

'We zoeken met opzet best en good practices en geen bad practices.'

aandacht voor niet-financiële verslaggeving zoals milieu en integriteit. Het is de kunst de relevante zaken uit een jaarverslag te halen en die te combineren met andere informatiebronnen, zoals kwartaal- en persberichten. In dat proces zijn analisten en journalisten belangrijke intermediairs. Het is denk ik onmogelijk om de resultaten van een multinational op een eenvoudige manier samen te voegen in een geconsolideerde jaarrekening. Het gaat er om dat de informatie - hoe complex ook - beschikbaar is. Voor een goede analyse van een onderneming heb je nog steeds een jaarverslag nodig. Het is een verantwoordingsdocument van het gevoerde beleid en de resultaten. Gecontroleerd door de accountant. Hoe meer informatie publiekelijk beschikbaar is, hoe efficiënter de financiële markt."

Wat valt op als je die 25 jaar overziet?

"Dat bepaalde thema's een lange adem hebben. Ik schreef in 1989 mijn eerste artikel over leaseclassificatie. Wanneer moet je een leaseovereenkomst in de jaarrekening opnemen? Financiële leasecontracten, die je kan zien als het kopen →

‘Voor een goede analyse van een onderneming heb je nog steeds een jaarverslag nodig.’

van een actief met geleend geld, werden in de jaarrekening opgenomen. Operationele leasecontracten, in feite huur-overeenkomsten, bleven erbuiten. Dat zorgde er bijvoorbeeld voor dat vliegtuigmaatschappijen geen vliegtuigen op hun balans hadden staan. Dat is prettig voor de solvabiliteitsratio, maar het geeft natuurlijk geen goed inzicht. Het heeft dertig jaar geduurd voordat de IASB het verplicht stelde dat alle leasecontracten op de balans moeten komen. In een kwart eeuw is waardering tegen reële waarde of *fair value* ook veel belangrijker geworden, maar die is niet altijd even makkelijk te bepalen. Van een aandeel dat beursgenoteerd is kan je de reële waarde makkelijk bepalen, maar zonder marktnotering wordt het ineens een stuk complexer. Wat brengt een actief in de toekomst op? Daarvoor moet je een inschatting maken van de toekomstige kasstromen die het genereert. Die moet je contant maken tegen een discountingsvoet die ook weer een schatting is. Er zitten zoveel schattingselementen in het opstellen van een jaarrekening, dat de winst onder de streep eigenlijk ook maar een schatting is. Het is allemaal niet zo makkelijk.”

Is er ook sprake van een pendule-effect? Discussies die na verloop van tijd opnieuw de kop opsteken?

“Ja, bijvoorbeeld over *goodwill* die je betaalt bij een overname. Die werd vroeger door de overnemende partij op de balans opgenomen en afgeschreven. Toen kwam IFRS die bepaalt dat je *goodwill* in de balans moet opnemen zonder systematische afschrijving, maar je moet wel ieder jaar de waarde ervan bepalen. Nu zie je dat er stemmen opgaan om de *goodwill* weer periodiek af te schrijven. Die discussie

HET JAAR 2019 VERSLAGEN

De vijftiende editie van Het Jaar Verslagen verscheen op 15 december 2020. De uitgave bevat acht artikelen over elementen van de verslaggeving van ondernemingen. Ruud Vergoossen heeft als voorzitter van de redactie inmiddels het stokje overgegeven aan Arjan Brouwer, partner bij PwC en hoogleraar externe verslaggeving aan de VU. De uitgave Het Jaar 2019 Verslagen is (evenals eerdere edities) digitaal beschikbaar via de website van het MAB.

wordt aangejaagd door de brexit. Frankrijk en Duitsland zijn van oudsher veel conservatiever op het gebied van verslaggeving dan Nederland en het Verenigd Koninkrijk. De uittrading van Groot-Brittannië kan trouwens een breder effect hebben. Waarom zouden we nog IFRS hanteren in de EU? Die regelgeving wordt voorbereid door de IASB, een orgaan dat is gevestigd in Londen. Die stad ligt niet eens meer in de EU.”

Wat zal je missen?

“De discussies. Het is leuk om met elkaar over verslaggeving te praten. Als redactieraad stellen we de onderzoeksvragen vast waarbij we auteurs zoeken. We geven ze in het uitwerken veel vrijheid. Wel combineren we voor ieder artikel altijd auteurs met een verschillende achtergrond. Een auteur die aan de universiteit is verbonden en een ander aan een accountantskantoor. Zo leer je van elkaars inzichten. Wat ik niet zal missen zijn de deadlines. Om in december te publiceren moeten de conceptartikelen in augustus en september klaar zijn. Elke zomer moet je auteurs achter de broek zitten die in hun vakantie wel iets anders willen doen.” ←